

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění
Ateliér Grafika I / škola doc. Dalibora Smutného

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Přirozenou cestou

Naturally way

Vypracoval/a: Adam Panáček
Vedoucí diplomové práce: doc. Dalibor Smutný
Oponent/ka diplomové práce: MgA. Michal Pěchouček

Akademický rok 2019/2020

Současná podoba mé diplomové práce se začala formovat v loňském létě, kdy jsem navštěvoval nudistické pláže a vytvářel velké množství lavírovaných kreseb rekreujících lidí. Mým záměrem bylo převádět tyto podklady do větší kresebné či grafické podoby a vytáhnout z nich dojmy, které jsem měl z neoděného těla v přírodě a jistý šok a nadšení, které se mě zmocnili ve chvíli, kdy se lze zcela volně pohybovat a navazovat kontakt ve společnosti zcela neznámých, neoblečených osob. Objevoval jsem svůj "ráj", zbavený banální hry s odíváním se a společenského zařazení.

Vedle toho jsem pořídil fotografické předlohy sebe sama, partnerky i několika jiných lidí a začaly, nejdříve v drobných skicách, vznikat velkoformátové kresby, jejichž podstatou i motivem bylo vytvoření určitého typu idyly a ráje, v návaznosti na tradici evropského i českého umění.

Jde o jistou adoraci života v nahotě a přírodě, mezipohlavních vztahů a imponaci lidskou sociálně-biologickou původností, včetně jejich animálních a "nekorektních" pudů stran mužů i žen, viz. výjevy únosů, mužské ofenzivy a ženského exhibování, studu a to i v opačném případě.

V úvodu školního roku jsem opustil konkrétní reportáž z nudistických lokalit a má práce se v průběhu měsíců rozdělila a rozvinula v přibližně dvě základní linie. A to na komponované kresby a grafiky, na kterých lze vidět společenství textilu zbavených lidí při běžných činnostech, jen sami ve své nahotě a v čisté přírodě. To odpovídá idejím tzv. naturismu, kde jde o spojení nahého těla s přírodou. Kromě čistě výtvarného dojmu mě zde fascinuje tzv. tradiční rozdělení rolí, kde muži například loví a těhotné ženy symbolizují jednu ze svých základních biologických podstat.

Modelem mi byli vždy mí ochotní známí, kresby z nudapláží i já osobně, a na základě skic jsem usiloval o vytvoření definitivního obrazu formou kombinované rudko-pastelové kresby, nebo tisku z plochy (litografie) a hloubky (lept, akvatinta). Grafiky jsou více spjaté s podobou lidské rekreace a všedního prázdninového dne (sport, slunění a slunečníky), kresby zase obrácením se do minulých dob lidstva a znovunalézáním a vytvářením mýtu o prvotních společnostech. Formálně se blížím spíše akademizujícímu přístupu ke kresbě a návaznosti na jemné symbolistní pojetí kresby přelomu 19. a 20. století, neboť mi přijde výstižnější a kontrastnější k přetrvávajícímu "post" expresionistickému pojetí výtvarného výrazu tolik častému i v současné české malbě.

Velkoformátové pojetí figurální kresby je pro mě navíc neobvyklejší médium a vystihuje intimní zážitek ve velkém měřítku lépe než by to v mém případě zřejmě dokázala malba.

Spojitost se současným uměním nacházím například ve fotografiích Justin Kurland, v oblasti nudismu a naturismu v pracích fotografů Jock Sturges a Karla Nováka, v malbě u Erica Fischla a svým způsobem podobný, idylický podtext mají i obrazy Jana Knapa, který je pro mě pokračovatelem linie tradice české idyly, jejíž výtvarná podoba sahá k Josefu Mánesovi, nebo Mikoláši Alšovi, či až rokokovému malířství, jehož představitelem je u nás zejména Norbert Grund, jehož "Fetes galantes" byly, společně s jejich francouzskou verzí, také impulzem pro formování této mé polohy.

Určitá souvztažnost je i s filmem V. Chytilové Vyhnání z ráje. V oblasti literatury mě zaujaly knihy z období počátků naturismu, především kniha Hanse Suréna Člověk a slunce, která se dotýká i antikizující představy o kultuře tělesného pohybu.

Druhou souběžnou linií je další snaha o obrazové zpracování věčného vztahu mezi mužem a ženou, opět v prostředí přírodní idyly a postav zbavených oděvu, který by zde byl jen zástěrkou lidské ryzosti. Jde částečně o redakci nadčasového příběhu Adama a Evy, nebo satyra a nymfy, či rajských

sonát Maxe Švabinského. Aktuální platnost tomu dodává, že do těchto rolí jsem obsadil sebe, partnerku, případně jiný pár, který jsem přesvědčil ke spolupráci. Motivy přírody jsem se inspiroval v české krajině, řece, jezeře a rybníku. Toto prostředí formovalo mé zaujetí už od dětství (především Jižní a Střední Čechy).

Také jsem byl zaujatý původním chováním v biologické oblasti člověka a prostudoval si několik knih z oblasti sociálně- biologické evoluce (např. Nahá opice od D. Morrisa).

Na velké kresbě se objevuje motiv rybáře, čímž navazuji na svou práci z nižších ročníků, zde se jeho postava stává ztělesněním živitele, těhotná ženská figura na dalším obraze zase ploditelkou. Motiv močící ženy a dvou dětí v pastelu je pokusem o zobrazení ženy při banálním biologickém aktu, včetně péče o děti a idealizaci jindy skrývaného aktu.

Dalším větším obrazem je motiv "únosu", návaznost na tradici antických, barokních a rokokových satyrů a nymf a také ztělesnění mužské animální dominance a ofenzivy, které v oblasti sexuality přirozeně stále panují. Jistým popudem bylo i zneklidnění ze společenského klimatu, kde se maskulinita a její projevy dostávají na okraj kulturního i vědeckého zájmu. Zde ocituji slova prof. S. Komárka z úvodu knihy Muž jako evoluční inovace? "Psát v současné době o maskulinitě, je jako vydat v Německu 30. let knihu o židovských obyčejích."

Nicméně hlavní motivací jsou mi popudy čistě apolitické a neaktivistické. Vycházím z tradice malby, potažmo kresby a grafiky, kdy mě vždy kreslířská složka u konkrétního mistra zajímá nejvíce a z vlastních představ, snů, dojmů a prožitků. Kromě řady příkladů z minulosti se v současném umění podobným námětům věnují např. David Ligare či André Durand z Itálie.

Cyklus završuje série několika menších formátů v technice měkkého krytu, kde se tato poloha dostává až do humorných, jemně ironických rovin a satiry, opět v návaznosti na tradici již zmiňovaných Fetes galantes, nebo sexuálně vyhrocených motivů Erica Fischla.

Pro podklad větších kreseb většinou používám žlutou jako maskulinní barvu, která mi také pomáhá lépe vyjádřit symboliku slunečního svitu na lidskou pokožku a přírodu, rovněž tím dociluji poetického výrazu a atmosféry prosluněného dne, který byl úhelným kamenem pro rozvinutí podoby diplomové práce.

Domnívám se, že jsem si vytvořil určitou schopnost pracovat ve více graficko-kreslířských polohách a těší mě prolínání jednotlivých technik a jejich vzájemné doplňování. Rád bych se i nadále věnoval celému spektru technik, které jsem si na AVU osvojil.

Závěrem chci poděkovat vedoucímu diplomové práce, doc. Daliboru Smutnému, odbornému asistentu MgA. Pavlu Pecinovi, oponentovi MgA. Michalu Pěchoučkovi a konzultantovi PhDr. Viktoru Kubíkovi za cenné rady, postřehy i kritiku a všem, kteří se k mé práci v průběhu jejího vzniku vyjádřili svým pohledem a názorem.

V Praze 17.8. 2020

Adam Panáček

